

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích

ARCHIV OBCE PLASY
1861-1945 (1950)

I N V E N T Á Ř

Číslo listu JAF: 543
Evidenční číslo pomůcky: 148
Karel ROM
Plasy 1996

Obsah:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	8
III. Archivní charakteristika fondu	9
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	10
V. Záznam o uspořádání fondu a vyhotovení pomůcky	11
VI. Inventární seznam	12
VII. Základní údaje o fondu a pomůcce k němu	14

I. Vývoj původce fondu

Plasy jsou poprvé zmiňovány v roce 1144, kdy kníže Vladislav II. povolal z bavorského Langheimu 9 řeholníků cisterciáckého řádu a věnoval jim po otci zděděný dvůr toho jména. Cisterciáci zde založili klášter, v jehož bezprostředním okolí usazení řemeslníci, klášterní služebníci a obchodníci tvořili základ obyvatel nevelké vsi. Její historie je bezprostředně spjata s dějinami kláštera. Ten byl zrušen v roce 1785 a panství přešlo na čtyři desetiletí pod správu náboženského fondu.

V roce 1826 je koupil kancléř Metternich a pro Plasy nastalo období řady významných změn. Nový majitel zde ihned započal s výstavbou železné hutě. Již v roce 1829 je v provozu vysoká pec. Úprava příjezdových komunikací si vyžádala demolici některých objektů bývalého klášterního areálu. Pro provoz železářny bylo třeba odborníků, znalých práce v hutích, takže došlo i ke značnému nárůstu počtu obyvatel (893 v roce 1854, 1116 v roce 1865). Nedaleko hutě byly postaveny domky pro dělníky. S Metternichy je spojena empírová přestavba kostela sv. Václava, kde zřídili rodinnou hrobku, i dalších staveb (přestavba panského hostince, pivovaru, výstavba pily aj.). Pozdějšího data je úprava tzv. Velké louky na anglický park (dokončena 1884). Vedle barokní epochy, kdy zde vznikl monumentální komplex klášterních staveb, se tak i období prvního půlstoletí metternichovského plaského dominia vyznačuje určitou snahou o koncepční urbanizaci obce a jejího okolí, která v následujících obdobích již bohužel chybí.

Významné změny přinesla i výstavba státní silnice z Plzně na Žatec, zahájená začátkem 40. let. Zatímco do té doby frekventovaná stará zemská stezka na této trase se Plasům vyhýbala (vedla přes Oboru a Nebřeziny dále na Kralovice), nová komunikace pokračovala z Kaznějova přes Rybnici do Plas a odtud do Kralovic severněji oproti původní trase. To přineslo do obce nebývalé oživení nákladní i osobní dopravy. V polovině minulého století byly tedy Plasy poměrně rušným místem s čilým dopravním i stavebním ruchem. Vedle již zmíněných větších podniků byli početně zastoupeny živnosti obchodní i řemeslné.

Volby do prvního obecního zastupitelstva po zrušení patrimoniální správy se v Plasích konaly 12. srpna 1850. Starostou byl zvolen majitel panství kníže Klement Metternich, který byl v té době v Anglii. Tato volba byla zřejmým projevem loajality nově zvoleného zastupitelstva, jehož členy se stalo i několik úředníků panství, vůči Metternichovi. Jinak byla ovšem problematická nejen z hlediska praktického, ale i právního. Obecní představenstvo mělo zřejmě o věci dosti nejasnou představu a předpokládalo, že Metternich, pokud volbu přijme, bude funkci vykonávat prostřednictvím úředníků správy panství. Kníže byl o výsledku volby informován a v září 1850 sdělil obecnímu zastupitelstvu, že toto rozhodnutí považuje za projev uznání své péče o blaho obyvatel Plas a volbu přijímá s tím, že výkonem funkce pověřuje prvního radního Matěje Hölzla, důchodního panství. Okresní hejtmanství v Kralovicích poté problematickou záležitost legalizovalo vypsáním nové volby na 6. říjen 1850, kdy byl Hölzl potvrzen do funkce starosty obce, obecní zastupitelstvo složilo ve farním kostele předepsaný slib a ujalo se funkce. Matěj Hölzl vykonával funkci starosty do roku 1857, po něm převzal úřad Antonín Reichenbach.

V roce 1865 byla v Plasích zvolena místní školní rada. Předsedou se stal starosta obce Reichenbach, členy byli i zástupci přiškolených obcí Babiny, Nebřezin a Rybnice. Tehdy ještě dvoutřídní plaská škola byla umístěna v přízemí konventu (škola při klášteře byla v Plasích založena asi v roce 1779).

V roce 1866 dvakrát v obci pobývalo pruské vojsko - krátce v červenci a poté v srpnu až září. Hlavní tíhu nákladů na jejich pobyt nesla správa panství, na válečnou kontribuci však musela přispět i obec. Vynaložené náklady jí byly následujícího roku uhrazeny.

Při sčítání lidu v prosinci 1869 bylo v Plasích napočteno 1116 osob - 531 mužů a 585 žen. Z toho katolíků 1093, židů 23. Tři sta bylo zaměstnanců Metternichovy železné hutě s rodinnými příslušníky. V souvislosti se sčítáním lidu proběhlo v Plasích i přečíslování domů. Počet popisných čísel se snížil, neboť některá stavení již neexistovala. Naproti tomu prelatura, konvent, sladovna, mlýn, pivovar a panský dvůr, dosud společně označené číslem „1“, obdržely nově popisná čísla 1 až 6. Celkem bylo v katastru obce přiděleno 72 popisných čísel.

Velká povodeň v květnu roku 1872 způsobila v obci značné škody. Rozvodněná řeka odnesla dva domy, řadu dalších poškodila, zničila jez a náhon k hutí. V Plasích zahynuly dvě osoby. Zničen byl i jediný most přes řeku. V roce 1877 byl postaven na místě povodně zničeného most nový. Železnou konstrukci dodala Pražská železářská společnost v Kladně, náklady - asi 30.000 zlatých - hradil stát.

Velký význam pro další rozvoj obce měla výstavba železnice Plzeň - Žatec. Práce v katastru obce započaly v červnu roku 1871. Od 21. ledna 1873 byla zahájena doprava zboží a od 1. května téhož roku i osob, zatím pouze směrem na Plzeň. Dostavba trasy z Plas na Mladotice se opozdila pro značné poškození rozestavěné tratě povodně.

Po dokončení tratě měly tedy Plasy kvalitní spojení silniční i železniční, což bylo důležitou podmínkou rozvoje zdejších živností a podniků. Koncem století zde pracovaly parní pivovar, parní mlýn, pila, továrna na barvy (z bývalé železářny, která zanikla roku 1875) a dále pak 5 hostinců a 4 kupci, byla zde i lékárna. Plasy byly sídlem farního úřadu (vznikl po zrušení kláštera, kdy dříve konventní kostel Nanebevzetí Panny Marie se stal kostelem farním), pětiletá škola, četnické stanice a stanice státních hřebců, bylo zde nádraží státní dráhy, telegrafní úřad a pošta. Vedle hospodářského oživení obce se velkou měrou rozvíjel i život společenský. Již před rokem 1900 zde působily pěvecký spolek „Střela“, občansko-řemeslnická beseda, úřednická beseda, dobrovolný hasičský sbor, místní odbor Národní jednoty pošumavské, odbor Červeného kříže, spořitelna a záložní spolek a všeodborová dělnická organizace „Rovnost“. K nim do roku 1918 přibýly ještě místní organizace sociální demokracie (1907), tělocvičná jednota Sokol (1909), DTJ (1911) a včelařský spolek (1916).

V srpnu roku 1894 zničil velký požár první poschodí konventu, škoda na budově byla odhadnuta na 150.000 zl. Újma vznikla i na majetku zde ubytovaných plaských občanů. V jejich prospěch zorganizovala pětičlenná komise se starostou obce v čele sbírku mezi obyvatelstvem a z obecní pokladny byla věnována částka 100 zl.

Starosta Václav Melchar dovršil v roce 1895 pětadvacátý rok výkonu své funkce. Na návrh okresního hejtmantství byl panovníkem vyznamenán zlatým záslužným křížem. Při té příležitosti byla uspořádána mimořádně okázalá oslava s lampiónovým průvodem občanstva k jubilatově domu v předvečer a 27. října pak slavnostní dekorování okresním hejtmantem, průvod školní mládeže, slavná mše svatá aj. Václav Melchar vykonával funkci až do roku 1902 a poté až do své smrti roku 1905 zůstal členem obecního zastupitelstva.

V roce 1902 se stal starostou obce Hynek Vavřík. Volby konané 23. a 24. července byly dle zápisu ve farní kronice vyjíměčně tím, že některé místní organizace vyvíjely na místní poměry mimořádnou snahu úplně vyloučit z obecního zastupitelstva úředníky správy panství. Nakonec bylo ovšem v I. sboru několik úředníků zvoleno. V obecním zastupitelstvu bylo od počátků jeho existence zámecké úřednictvo vždy početně zastoupeno a vzdor kritikům této konzervativní tradice se zdá, že vzhledem k byrokratické a organizační zdatnosti těchto osob vždy k jejímu prospěchu. Velkostatek byl ostatně i plátcem rozhodující části obecních přírůžek.

Jedním z prvních návrhů nového starosty Vavříka bylo ucházet se o povýšení Plas na městys. Toto úsilí bylo v následujících letech několikrát opakováno, ale neúspěšně. Důvody byly mimo jiné i v tom, že obec neměla vlastní školní budovu.

V roce 1905 se provádějí z prostředků státní nouzové akce drobné stavby - především opravy cest. V roce 1906 zřizuje zastupitelstvo funkci obecního strážníka. V téže době bylo započato se zřizováním veřejného osvětlení obce lihovými lampami. Na dodávky lihu jsou každoročně vypisována ofertní řízení.

Koncem roku 1910 rozhodlo obecní zastupitelstvo o výstavbě obecního domu, v němž měl být byt strážníka, nemocnice, izolační místnost, vězení a místnosti pro bezplatné ubytování chudých příslušníků obce. Stavba (č. p. 115) byla dokončena v říjnu 1911. Potřebný kapitál 30.000 K byl opatřen zápůjčkou u městské spořitelny v Kralovicích a na úhradu nákladů vypsána obecní dávka z lihových nápojů. Starý chudobinec č. p. 24 (původně obecní pastouška) byl roku 1912 prodán.

Bezprostředně po vypuknutí I. světové války přijalo obecní zastupitelstvo řadu opatření. Hasičský sbor byl požádán o součinnost při zajišťování bezpečnosti. Byla jmenována zdravotní komise pro případ

cholerové nákazy. V chudobinci byly připraveny postele pro případné raněné a zorganizováno jejich ošetřování a doprava z nádraží. Obecní zastupitelstvo zmocnilo starostu, případně obecní představenstvo, vyřizováním nutných válečných záležitostí a plateb bez usnesení zastupitelstva.

V únoru roku 1915 byla zvolena a zahájila činnost aprovizační komise v čele se starostou a proveden soupis obilních zásob u jednotlivců. V dubnu téhož roku byla zdravotní komise pověřena zřízením válečné nemocnice v prvním poschodí obecního domu. Potřebný obnos byl dočasně uvolněn z fondu na stavbu školy u městské spořitelny v Plzni. V srpnu roku 1917 byla na žádost sociálně demokratické strany doplněna aprovizační komise o 4 zástupce dělnictva. Potíže se zásobováním vrcholí v létě přede žněmi roku 1918. Na žádost obce správa velkostatku levně odprodala a zčásti i darovala 25 ovcí pro aprovizační účely.

V září 1918 navrhl starosta obce František Vavřík zřídit místo obecního tajemníka. Obecní zastupitelstvo návrh neschválilo a tento nesouhlas uvedl starosta jako důvod své rezignace koncem roku 1918. Úřad vykonával krátký čas prvý náměstek Bořivoj Kalivoda, novým starostou byl zvolen Antonín Holub. Dělnické organizace v Plasích vyvíjejí po vyhlášení republiky snahu o posílení svého vlivu v obecním zastupitelstvu, které pod tímto tlakem přijímá v prosinci 1918 usnesení, že všechna zasedání zastupitelstva jsou veřejná a budou předem veřejně oznamována. V červenci 1919 je zvolena osmičlenná finanční komise.

Od počátku roku 1920 je řešen problém elektrizace. Obec nejprve zvažuje možnost zřízení vlastní elektrárny, potom se však rozhoduje připojit se k elektrizaci okresní a přistupuje za člena družstva pro rozvod elektrické energie v Plasích. Je postupně zřizováno elektrické veřejné osvětlení obce namísto již nefunkčního lihovýchmi lampami.

Rok 1921 je charakterizován hromadným vystupováním občanů z církve. Při sčítání lidu se tehdy k náboženství římsko-katolickému přihlásilo z 1319 obyvatel pouze 622 (dále 62 k církvi evangelické, 18 československé, 10 izraelské), 607 uvedlo, že jsou bez vyznání. Ještě větší úbytek v rámci farnosti byl zaznamenán v Nebřezinech (k farní osadě náležely tehdy Plasy, Babina, část Nebřezin, Lomany, od roku 1924 Korýtka a Vrážné, v roce 1925 přibyla zbývající část Nebřezin a Rybnice).

Vážným problémem poválečných let je naprostý nedostatek bytů. Obecní zastupitelstvo vyvíjí na přelomu let 1920 a 1921 velice intenzivní snahu o získání bývalé prelatury k adaptaci pro bytové účely a vede v tom smyslu jednání se správou velkostatku, která ovšem nevedou k cíli. Definitivně tyto snahy končí nesouhlasným stanoviskem památkového úřadu.

Neméně tíživý je stav místní školy, stále ještě umístěné v nevyhovujících prostorách konventu, situace se ještě více komplikuje zřízením měšťanky v roce 1921. V zastavovacím plánu pro bytové družstvo v roce 1920 je již sice počítáno i s místem pro novou školní budovu a koncem roku 1921 předkládá místní školní rada obecnímu zastupitelstvu první plány, zhotovené stavitelem Drncem z Plzně, realizace však naráží na problémy nejen finanční. Dosud přiškolená obec Babina žádá o zřízení samostatné školy, jedná se i o odškolení Rybnice. Tím by se tyto obce zbavily povinnosti přispět finančně na stavbu školy v Plasích. Roku 1926 bylo skutečně rozhodnuto o vyškolení Rybnice ze školní obce plaské, jednání o škole babinské se protahovalo bez výsledku a okresní školní výbor proto oddaloval vydání povolení ke stavbě. Obec Plasy se proto rozhodla roku 1931 převzít na sebe povinnosti připadající na obec Babinu. V prosinci roku 1932 bylo konečně schváleno nařízení Okresního školního výboru v Kralovicích, jímž Místní školní radě v Plasích bylo uloženo vystavět novou školní budovu. Finanční prostředky - 1.400.000 Kč - si obec opatřila zápůjčkami u tří peněžních ústavů - Městské spořitelny v Plzni, Okresní hospodářské záložny v Kralovicích a hypotekární půjčkou u Spořitelního a záložního spolku v Plasích. V létě 1933 bylo započato se stavbou, následujícího roku byla škola dokončena a otevřena. Vzhledem k tíživé nezaměstnanosti určoval pomocné síly na stavbu obecní úřad podle sociálních potřeb místních nezaměstnaných.

V březnu roku 1928 se - nepochybně v souvislosti se zákonem o organizaci politické správy z roku 1927 - objevuje snaha iniciovat přemístění okresních úřadů z Kralovic do Plas. Tato snaha kulminuje v roce 1931. Obecní zastupitelstvo vysílá tříčlennou deputaci v čele se starostou, aby v této věci jednala na ministerstvu vnitra, a zabývá se úvahami o možnostech finančního krytí

výstavby budov pro okresní úřady v Plasích. Jednání bylo neúspěšné. Stejně tak se nepodařilo docílit povýšení obce na město, i když snaha v tomto směru byla vyvíjena prakticky po celou dobu existence obecního zastupitelstva. Je však třeba připomenout, že obec skutečně měla spíše charakter městečka. Okolní půdu obhospodařoval velkostatek, největší majetkový vlastník na okrese kralovickém. Nebyly zde tedy selské usedlosti, zato řada monumentálních historických staveb a několik menších průmyslových podniků. To vzhled obce vždy výrazně odlišovalo od okolních vsí s převahou zemědělského obyvatelstva (již dříve užíváno nikoliv označení „Dorf ...“, nýbrž „Ort Plass“). I v období první republiky zůstaly Plasy obcí obchodníků a řemeslníků. Jen v letech 1929 až 1934 zde byly povoleny nebo ohlášeny dvě desítky obchodních živností, „Společenstvo různých živností v Plasech“ mělo v roce 1932 94 členů. Před 2. světovou válkou zde bylo mimo jiné 8 řezníků, 3 pekaři a 12 hospod, z nichž v pěti se denně vyvařovalo a dvě měly i ubytovací pokoje. Konaly se zde od roku 1909 pravidelné týdenní trhy, od roku 1930 i dobytčí (zanikly koncem 30. let).

Na počátku 30. let se objevila myšlenka výstavby nové budovy pro obecní úřad, který tehdy, za starosty Václava Šaška, sídlil v pronajatých prostorách v domě č.p. 91 u Patejdlů (předchůdci starosty Šaška Fuka, Holub a Rejč úřadovali doma - inf. p. Týzl, Plasy, 1996). Pro stavbu byl původně vybrán pozemek č. kat. 39/2 podél státní silnice mezi tehdejší lékárnou a okresní silnicí na Babinu, který patřil velkostatku. Tento záměr ztroskotal na nesouhlasu památkového úřadu, který se postavil proti zamýšlenému odprodeji. Obec se snažila přimět památkový úřad ke změně stanoviska, současně však zvažovala i jiné alternativy.

Radnice byla postavena na místě, kde původně bývalo smetiště a po první světové válce bylo upraveno a umístěn zde pomník padlým vojínům. Bylo vybráno s vědomím, že pro novostavbu obecního úřadu není ideální, zastupitelstvo však nechtělo záležitost dále protahovat. Stávající pronajaté prostory byly nedostatečné. Obec měla k dispozici 50.000,- Kč z členských podílů, které na stavbu radnice věnovali členové v roce 1932 likvidujícího elektrářského družstva. Ve fondu pro postavení radnice tak bylo na počátku roku 1934 asi 100.000,- Kč. Do výše rozpočtu měla být tato částka zvýšena použitím kmenového jmění obce z odprodáných nemovitostí a zápůjčkou u Občanské záložny v Plasích. Důvodem pro urychlení stavby byla i snaha přispět ke zmírnění v té době tíživé nezaměstnanosti v Plasích. Obecní zastupitelstvo 24. září 1934 schválilo plány, rozpočty, vybrané stavební místo včetně přikoupení části sousední zahrady soukromého majitele a usneslo se vyhlásit ofertní řízení na dodávku stavby. Obecní radě uložilo, aby s přípravnými pracemi bylo ihned započato. Budovu projektoval Ladislav Volín, stavbu prováděl stavitel Stanislav Lukáš (oba z Plas). Pro práce řemeslnické byli vybráni místní živnostníci - truhláři Kovářík a Patejdl, zámečníci Háže a Pícl, klempíř Pelikán a malíř Tomášek. První zasedání obecního zastupitelstva v nové radnici se uskutečnilo 19. července 1935. Oficiální otevření se ovšem konalo až v den státního svátku - 28. října. Současně byla odhalena na zdi radnice umístěná pamětní deska padlým v 1. světové válce, která nahradila v těchto místech dříve stojící pomník. Hlavním řečníkem na slavnosti byl senátor Vojta Beneš.

Od počátku 30. let se obec snažila o získání části lesů plaského velkostatku. Když jí však v roce 1932 bylo Státním pozemkovým úřadem asi 120 ha lesních pozemků přiděleno, s jejich převzetím dlouho váhala. Ekonomické rozbory, které si nechala vypracovat odborníky, nevyznávaly vzhledem k nutnosti splácet v tom případě více než stotisícový úvěr příliš příznivě. Záležitost se velmi protahovala a z právního hlediska nebyla dořešena ani v roce 1938, kdy obec lesy fakticky převzala a začala v nich hospodařit.

Po zabrání pohraničních území Německem, kdy nastal velký příliv obyvatel z těchto oblastí do vnitrozemí, vzrostl počet obyvatel Plas nad hranici dvou tisíc. Tento stav trval po celé období protektorátu. V červenci roku 1941 musela být vyklizena nová školní budova a byl zde zřízen tábor pro německou mládež. Žáci se opět stěhovali do konventu, učilo se i v místních hostincích. Koncem dubna 1945 byl v Plasích ustaven revoluční MNV pod předsednictvím Františka Bílého. RMNV se ujal řízení obce 5. května. 10. května byl reorganizován a jeho předsedou zvolen dosavadní starosta Josef Kovářík, který se stal prvním předsedou MNV v Plasích. Týž den večer dorazilo do Plas několik příslušníků sovětské armády, následovaných druhého dne dělostřeleckou jednotkou.

Sovětská armáda pak pobývala v Plasích až do ledna roku 1946.

Starostové obce:

Matěj HÖLZL 1850 - 1857

Antonín REICHENBACH 1857 - 1869

Václav MELCHAR 1870 - 1902

Hynek VAVŘÍK 1902 - 1906

Emanuel FUKA 1906 - 1917

František VAVŘÍK 1918 - 1919

Antonín HOLUB 1919 - 1926

Vratislav REJČ 1927

Václav ŠAŠEK 1927 - 1931

Josef ŠAŠEK 1931 - 1938

Josef KOVAŘÍK 1938 - 1945

František BÍLÝ 1945 (Předseda revolučního národního výboru - 5. - 10. 5. 1945)

Počet obyvatel a domů v Plasích v létech 1850-1930

	1850	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930
Obyvatel	893	1116	1028	1045	1083	1246	1319	1747
Domů		72	76	78	86	107	123	251

II. Vývoj a dějiny fondu

Fond Archiv obce Plasy je tvořen písemnostmi vzniklými z činnosti Obecního úřadu Plasy, který fungoval v letech 1850-1945.

Až do roku 1927 se úřadovalo v bytech starostů a nepochybně zde byly uloženy i písemnosti obce. V roce 1927 byly přemístěny do čp. 91 u Patejdlů, kde poté v pronajatých prostorách obecní úřad sídlil, roku 1935 pak do nové budovy radnice. Po založení muzea v plaském konventu (1962) byly písemnosti obecního úřadu přestěhovány sem a zůstaly zde, tedy v péči správy objektu, i po zrušení muzea (1971). V květnu 1988 byly společně s dalšími materiály archivní povahy, soustředěnými sem činností bývalého muzea, předány správou kláštera okresnímu archivu.

III. Archivní charakteristika fondu

Při pořádání fondu vycházel zpracovatel z „Metodického návodu a instrukce pro zpracování archivního materiálu“ (příloha SAP 1960, č. 2). Písemnosti byly rozděleny na I. knihy, II. Spisový materiál a III. účetní materiál. Vzhledem k malému počtu knih nebyla tato skupina dále dělena. Spisový materiál byl na obecním úřadě řazen pouze podle jednacích čísel. Dochoval se jen zlomek původní registratury, který byl nově přemanimulován podle věcných hledisek tak, aby byla umožněna základní orientace při užití nekomplikovaného schématu. Uvnitř inventárních jednotek je potom materiál řazen chronologicky.

Fond obsahuje archiválie I. a III. kategorie. Fyzický stav je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Pro prvá čtyři desetiletí fungování obecní samosprávy ve fondu postrádáme přímé doklady. Mnoho cenných informací však můžeme získat z jiných pramenů, zejména z již zmíněné pamětní knihy plaské fary (*Memorabilienbuch der Pfarre Plass*, 1836-1945, SOkA Plzeň-sever, fond č. 497), v níž je věnována značná pozornost i událostem v obci. Poněkud zaráží, že se obecní úřad nepostaral o vedení pamětní knihy, ačkoliv v Plasích nemohlo být problémem nalézt vhodnou osobu (kronika obce založena až v roce 1953, retrospektivní zápisy od roku 1945).

Od roku 1889 již existují zápisy z jednání obecního zastupitelstva (pro léta 1941-1945 /1954/ ve fondu MěstNV Plasy, SOkA Plzeň-sever, fond č. 129). Zápisy ze schůzí obecní rady (1918-1945) jsou v letech 1918-1923 zaznamenávány do jedné knihy protokolů společně se zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, poté do samostatných knih (pro léta 1939-1945 /1952/ rovněž ve fondu MěstNV Plasy). Tyto knihy protokolů jsou nejpodstatnější částí fondu, neboť od 90. let minulého století uceleným způsobem dokumentují fungování obecní samosprávy. Je však třeba upozornit, že tento pohled bude poněkud jednostranný bez znalosti historie správy panství, a to vzhledem k úzkým vazbám mezi obcí a velkostatkem, jehož ředitelství zde mělo své sídlo.

Podací protokoly existují od r. 1872 s výjimkou let 1906-1927 (zachován pouze r. 1912) ve spojitě řadě až do roku 1946, pro období 1861-1892 existují i abecední rejstříky (index 1861-1867 /*Gemeindamtlichen Registratur*/ je nejstarší ve fondu dochovanou písemností vůbec).

Vlastní spisy se dochovaly pouze v nepatrném množství. Ucelenější jsou pouze záležitosti domovského práva (1907-1948), seznamy odvodem povinných (1898-1937) a záležitosti sociálních podpor (1931-1938).

Rovněž z účetních písemností se dochovalo pouhé torzo - hlavní kniha jen pro rok 1938, rozpočty a účetní uzávěrky jen z 30. a počátku 40. let. Nejúplněji je doloženo hospodaření s chudinským fondem obce (pokladní deníky 1878-1922).

V. Záznam o uspořádání fondu a vyhotovení pomůcky

Fond uspořádal a inventář k němu vyhotovil Karel Rom ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích v září 1996.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Čas. rozpětí	Kniha/kart.
I. KNIHY			
1	Zápisy ze zasedání obec. zastupitelstva	1889-1910	K 1
2	Dtto	1910-1918	K 2
3	Zápisy ze zased. obec. zastupitelstva a rady	1918-1924	K 3
4	Zápisy ze zasedání obec. zastupitelstva	1925-1932	K 4
5	Dtto	1932-1941	K 5
6	Zápisy ze zasedání obec. rady	1923-1933	K 6
7	Dtto	1933-1938	K 7
8	Zápisy ze schůzí finanční komise	1919-1950	K 8
9	Seznam obyvatel obce	1868-1919	K 9
10	Rejstřík k seznamu obyvatel obce	1869-1919	K10
11	Rejstřík obyvatel pro účely civ. obrany	[1939]	K11
12	Rejstřík obyvatel obce	1942	K12
13	Kniha hnanců	1885-1914	K13
14	Přihlašovací kniha vojenská	1891-1925	K14
15	Seznam mužstva ročníků 1873-1900	[1918]	K15
16	Parcelní protokol	[1922]	K16
17	Parcelní protokol	[1942]	K17
18	Inventář obecního jmění	1935-1945	K18
II. SPISOVÝ MATERIÁL			
1. Registraturní pomůcky			
19	Podací protokol	1872-1877	K19
20	Dtto	1878-1898	K20
21	Dtto	1899-1905	K21
22	Dtto	1912	K22
23	Dtto	1928-1931	K23
24	Dtto	1931-1932	K24
25	Dtto	1932-1934	K25
26	Dtto	1934-1935	K26
27	Dtto	1935-1937	K27
28	Dtto	1937-1938	K28
29	Dtto	1938-1940	K29
30	Dtto	1940-1942	K30
31	Dtto	1944-1946	K31
32	Index k podacímu protokolu (Gemeindamtlichen Registratur...)	1861-1867	K32
33	Index k podacímu protokolu (Registraturs Repertorium...)	1868-1875	K33
34	Index k podacímu protokolu	1876-1892	K34
2. Spisy			
35	Fondy a nadace v obci	1872-1938	1
36	Seznamy odvodem povinných	1898-1937	1
37	Volby do obecního zastupitelstva	1905 -1906	1

Inv. č.	Obsah	Čas. rozpětí	Kniha/kart.
38	Kolkování peněz	1919	2
39	Domovské právo	1907-1948	2
40	Pozemková reforma	1921-1945	2
41	Pozemková reforma - lesy	1934-1945	2
42	Sociální podpory, státní stravovací akce	1931-1938	3
43	Žádost o přemístění okresního úřadu	1931	3
44	Památník obětem světové války	1935	3
45	Seznamy příslušníků tříd daně výdělkové	1918	4

III. ÚČETNÍ MATERIÁL

46	Hlavní kniha	1938	K35	
47	Chudinský pokladní deník	1878-1909	K36	
48	Dtto	1910-1922	K37	
49	Kniha přímých daní a přírážek	1891-1899	K38	
50	Přehled příjmů a vydání	1872-1873		4
51	Rozpočty obce	1930-1943		4
52	Účetní uzávěrky	1931-1944		4
53	Výkazy zápůjček	1932-1944		4

Název pomůcky: Archiv obce Plasy
Časové rozmezí: 1861-1945 (1950)
Počet evidenčních jednotek: 42 (22 knih, 13 podacích protokolů, 3 indexy,
4 kartony)
Počet inventárních jednotek: 53
Rozsah archiválií v bm: 1,09 bm
Stav ke dni: 30. 9. 1996
Fond zpracoval: Karel Rom
Pomůcku sestavil: Karel Rom
Pomůcku schválil: Petr Hubka